

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 11 mars 1897, kl. 11 f. m.

Sammanatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 2, i anledning af Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställning angående lönereglering för lärare vid småskolor m. m.

I den till Riksdagen den 16 januari innevarande år aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t under riksstatens åttonde hufvudtitel i punkten 15 föreslagit Riksdagen:

dels att godkänna följande förändrade bestämmelser angående aflöning åt examinerad lärare och lärarinna vid småskola och mindre folkskola samt för examinerad biträdande lärare och lärarinna vid folkskola, nemligen:

Lärare eller lärarinna, som, efter att hafva i stadgad ordning vid vederbörligt seminarium eller, enligt § 6 i kongl. kungörelsen angående lönetillskott af allmänna medel för lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor den 5 juni 1885, inför folkskoleinspektör undergått pröfning för anställning vid småskola, vid mindre folkskola eller vid folkskola i egenkap af biträdande lärare eller lärarinna, blifvit behörigen antagen till lärare eller lärarinna vid någon af förenämnda skolor, skall i lön för åtta månaders undervisning åtnjuta minst trehundra kronor. Har läraren eller lärarinnan efter sålunda undergången pröfning oförvitligt tjenstgjort vid någon eller några af här omförmälda skolor under sammanlagdt tio tjenstår, infallande före eller efter dessa bestämmelsers trädande i tillämpning, skall

han eller hon för åtta månaders undervisning i lön erhålla minst trehundra-femtio kronor, räknadt från och med början af kalenderåret närmast efter det, hvarunder det tionde tjänståret utgått.

Tjänstår räknas såsom fullt, derest läraren eller lärarinnan derunder tjänstgjort 8 månader, eller $34\frac{1}{2}$ veckor. Med de år, under hvilka läraren eller lärarinnan möjligen undervisat kortare tid, verkställas en sammanläggning och reduktion, med beräkning af 8 månader på hvarje år; dock må för lärare eller lärarinna, till hvars aflönande tillskott af allmänna medel på grund af Kongl. Maj:ts särskilda medgifvande åtnjutits såsom för full tjänstgöring, oaktadt den årliga undervisningstiden understiger 8 månader, tjänstårets längd beräknas i enlighet med den för nämnda lönetillskotts åtnjutande fastställda årliga undervisningstiden.

I lärares eller lärarinnas tjänstetid inräknas äfven den del af läsåret, hvarunder jemlikt § 43 mom. 1 i gällande folkskolestadga undervisningen i skolan varit instäld.

Sådan lärare eller lärarinna, hvarom här är fråga, skall skoldistriktet förse med tjenlig, i skolan eller nära denna belägen, bostad jemte nödig vedbrand eller ock, der hinder eller svårighet härför möta, lemna honom eller henne i ersättning derför minst femtio kronor för år;

dels att besluta följande förändrade bestämmelser angående lönetillskott af allmänna medel för lärare och lärarinnor vid folkskolor, nemligen:

Till aflönande af lärare eller lärarinna, som, efter att hafva i stadgad ordning vid vederbörligt seminarium eller, enligt § 6 i kongl. kungörelsen angående lönetillskott af allmänna medel för lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor den 5 juni 1885, inför folkskoleinspektör undergått pröfning för anställning vid småskola, vid mindre folkskola eller vid folkskola i egenskap af biträdande lärare eller lärarinna, blifvit behörigen antagen till lärare eller lärarinna vid någon af förenämnda skolor och som i årlig lön åtnjuter, utom föreskrifna förmåner af husrum och vedbrand eller stadgad ersättning derför, minst trehundra kronor, samt till aflönande af hvarje annan vid dylik skola behörigen antagen lärare eller lärarinna, som i årlig lön erhåller, förutom nämnda naturaförmåner eller ersättning derför, minst tvåhundrafemtio kronor, eger skoldistrikt under vilkor, att småskolan motsvarar sådan skolas ändamål att meddela förberedande undervisning, att mindre folkskolan är inrättad under sådana förhållanden, som enligt gällande folkskolestadga göra densamma berättigad, och, beträffande folkskolan, att denna ej lider men deraf, att biträdande lärare eller lärarinna i stället för examinerad folkskolelärare eller folkskolelärarinna dervid är anställd, samt under vilkor att läraren eller lärarinnan meddelar

undervisning i skolan minst åtta månader af året, att af statsmedel be-
komma ett årligt bidrag i förra fallet af tvåhundra kronor och i senare
fallet af etthundrasextiosex kronor sextiosju öre.

Derest lärare eller lärarinna, som undergått sådan pröfning, hvarom
ofvan nämnts, oförvitligt tjenstgjort under sammanlagdt tio tjenstår, och
lönen till honom eller henne således utgår för åtta månaders undervisning
med minst trehundrafemtio kronor jemte de i lag bestämda naturaförmåner
eller ersättning derför, eger skoldistriktet att erhålla statsbidrag med två-
hundredrettiotre kronor trettiotre öre;

samt dels slutligen att för genomförandet af den nu ifrågasatta
löneregleringen det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda anslag:
lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor, må från och med år
1898 höjas med 125,000 kronor, eller sålunda till 4,300,000 kronor.

Till det vid statsverkspropositionen fogade, den 14 januari 1897
hållna statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden har föredragande de-
partementschefen erinrat derom, att Riksdagen i en till Kongl. Maj:t
den 11 maj 1896 aflåten skrifvelse anført följande:

I en inom Riksdagen väckt motion hade föreslagits, att Riksdagen
måtte besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran, att Kongl.
Maj:t täcktes låta upprätta och för Riksdagen framlägga förslag till
ändrade bestämmelser angående aflöning åt de biträdande lärare och
lärarinnor vid folkskolor, lärare och lärarinnor vid mindre folkskolor samt
lärare och lärarinnor vid småskolor, hvilka fullgjort gällande vilkor för
erhållande af statsbidrag med tvåhundra kronor, och detta i syfte att för
åtnjutande af statsbidrag med två tredjedelar af den kontanta årliga
lönen måtte stadgas:

- a) att berörda lön ej finge understiga trehundra kronor;
- b) att ofvan anförda lärare och lärarinnor skulle förses med nödig
bostad jemte vedbrand eller skälig ersättning derför; samt
- c) att nämnda lärare och lärarinnor efter tio års oförvitlig tjenstgöring
skulle tillerkännas ett ålderstillägg af femtio kronor, hvarå statsbidrag
finge åtnjutas med två tredjedelar.

Undersökningar rörande ifrågavarande lärares och lärarinnors aflö-
ning, hvilka legat till grund för ofvannämnda motion, hade synts gifva vid
handen, att i sjelfva verket det öfvervägande flertalet af bemälda lärare och
lärarinnor redan nu hade en årlig aflöning, som ej understege trehundra

kronor, hvilken lön också, enligt hvad i motionen anfördes, vore den minsta, som skäligen borde gifvas. Fördelad på årets trehundra sextiofem dagar, utgjorde den 82 öre om dagen, och för detta belopp skulle anskaffas föda, kläder, skodon, böcker med mera. Dertill komme, att dessa lärare och lärarinnor, när de af sjukdom blefve urståndsatta att fullgöra sin tjenst, icke vore berättigade till bidrag i och för vikariers aflöning samt att, när de vid framskriden ålder lemnade sina befattningar, från ålderdomsunderstödsanstalten till dem utginge en pension af högst etthundra femtio kronor. Då nu med stöd af gällande författningar församlingar kunde till tvåhundra och tvåhundra femtio kronor begränsa lönen för de lärare och lärarinnor, hvilka i småskolan hade sig ålagdt det dryga och ansvarsfulla arbetet att lägga den grund, hvarpå hela folkbildningen hvilade, så blefve följden af dessa ogynsamma förhållanden, att lärarinnan och hennes arbete i skolan lede deraf. Många af lärarinnorna, hvilka, oakadt de med uppoffring af tid och penningar måst samvetsgrant utbilda sig för sitt kall, lönades sämre än den kroppsarbetande qvinnan och sökte den ena platsen efter den andra för att få sina vilkor förbättrade. Den härigenom uppstående rörligheten bland småskolans lärarepersonal vore i högsta måtto menlig för skolan.

Om lönerna för ifrågavarande lärare och lärarinnor höjdes till trehundra kronor, skulle, enligt anställda beräkningar för den lärarecorps, som tjenstgjorde under år 1894, statens utgifter ökas med 52,853 kronor 22 öre, hvilken summa finge anses ringa i förhållande till det stora och behjertansvärda ändamålet. Ej heller borde uppoffringen för de skoldistrikt, der lönen understege trehundra kronor, förekomma afskräckande. I det vida öfvervägande antalet af dessa uppginge lönen till tvåhundra femtio kronor. En höjning till trehundra kronor skulle, i följd af det genom kongl. kungörelsen den 13 juli 1887 ökade statsbidraget, förorsaka distriktet ett tillskott af allenast sexton kronor 67 öre för hvarje lärare och lärarinna.

Äfven denna lön kunde i de flesta fall endast räcka till bestridande af de nödvändigaste lefnadskostnader, men ej bereda tillgång till någon besparing för ålderdomens dagar, ett förhållande, som blefve särskildt tryckande för de lärare och lärarinnor, hvilka i följd af sjukdom nödgats lemna sina tjänster och måste åtnöjas med en betydligt afkortad pension. Då ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskolor efter fem års oförvitlig tjenstgöring vore berättigade till löneförhöjning af etthundra kronor, borde det ej synas oskäligt, om åt lärare och lärarinnor vid småskolor med flere kunde efter tio års oförvitlig tjenstgöring beviljas ett ålderstillägg

af femtio kronor, som med två tredjedelar bekostades af staten och med en tredjedel af skoldistriktet.

Bland löneförmåner, som tillkomme vid folkskolor anstälde lärare och lärarinnor, vore husrum och vedbrand eller ersättning därför icke de minst betydelsefulla. Till åtnjutande af nämnda förmåner vore de i motionen åsyftade lärare och lärarinnor icke enligt lag berättigade. På församlingarnas goda vilja allena hade det dittills berott, om dessa förmåner blifvit dem förunnade. Men en lön af trehundra kronor kunde ej räcka till äfven för anskaffning af tjenlig bostad och nödigt bränsle. Saknaden af egen bostad måste emellertid öfva ett hämmande och nedtryckande inflytande och i sin mån vålla, att frukten af det ansträngande arbetet ej blefve sådan, som den eljest kunnat blifva. Der, i följd af särskilda förhållanden, ej lämpligen i skolhuset kunde beredas bostad, borde i stället utgå ersättning för bostad och vedbrand med minst femtio kronor årligen, hvilket utgjorde samma belopp, som i ersättning för ifrågavarande naturaförmåner, enligt kongl. kungörelsen den 1 juni 1894, skulle utgå till vikarie för ordinarie lärare eller lärarinna vid folkskola, som af sjukdom urståndsattes att sköta sin tjenst.

Hvad sålunda och i öfrigt blifvit i motionen anfördt till stöd för ifrågavarande förslag hade synts Riksdagen ådagalägga önskvärdheten af en reglering och förbättring af lönevilkoren för ofvannämnda, i förhållande till det dem åliggande mödosamma arbetet synnerligen lågt aflönade lärare och lärarinnor.

På grund häraf och för befordrande af detta syfte hade Riksdagen i berörda skrifvelse anhållit, att Kongl. Maj:t ville låta verkställa utredning, om och på hvilka villkor aflöningen för de i motionen omförmälda lärare och lärarinnor måtte kunna regleras, och dervid taga i öfvervägande, huruvida deras lönevilkor borde så bestämmas, att den konstanta lönen för dem ej understege trehundra kronor, att de försåges med tjenlig bostad och nödigt bränsle eller skälig ersättning därför, samt att de berättigades att efter tio års oförvitlig tjenstgöring erhålla ett ålderstillägg af femtio kronor, äfvensom för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill berörda utredning kunde föranleda.

Departementschefen anmälde, att rörande det i Riksdagens skrifvelse omförmälda ärende hade infordrats utlåtanden såväl från öfverståthållareembetet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i de särskilda länen som från domkapitlen i riket och Stockholms stads konsistorium.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vestmanlands län och domkapitlet i Upsala förordade, att den af Riksdagen äskade utredningen,

om och på hvilka vilkor aflöningen för ifrågavarande lärare och lärarinnor skulle kunna regleras, måtte blifva företagen.

Det förslag till löneförbättring för lärare och lärarinnor vid småskolor med flera, som af motionären framstälts, tillstyrktes, enligt hvad departementschefen uppgaf, i hufvudsak på de i motionen angifna skäl af öfverståthållareembetet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge, Gotlands, Vesternorrlands, Örebro, Elfsborgs, Södermanlands, Hallands, Göteborgs och Bohus, Vesterbottens, Kalmar, Skaraborgs och Kristianstads län samt af domkapitlen i Vesterås, Karlstad, Kalmar, Skara, Göteborg och Visby, äfvensom af Stockholms stads konsistorium. Motionärens förslag hade derjemte tillstyrkts af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands län, dock med den förändring, att enligt dess förmenande, ersättning för bostad jemte vedbrand borde utgå med 60 kronor årligen.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län önskade likaledes framgång åt det i motionen framställda förslaget rörande förbättring af ifrågavarande lärares löneförmåner, men ansåge, att det ifrågasatta ålderstillägget borde, med hänsyn till den ökade kostnad för skolväsendet, som genom tillhandahållande af bostad och vedbrand, enligt hvad förslaget blifvit, skulle tillskyndas skoldistriktet, utgöras af statsmedel. Denna åsigt delades af domkapitlet i Linköping, enär ett och annat skolråd, i händelse skoldistriktet skulle betala en del af ålderstillägget, kunde finna lämpligt att utbyta äldre lärare och lärarinnor mot yngre och billigare.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kopparbergs län hölle före, att ifrågavarande lärare borde erhålla två ålderstillägg å 25 kronor vardera efter respektive 5 å 10 års tjenstgöring samt att skolråd skulle ega rätt att anställa oexaminerade lärare och lärarinnor endast i de fall och så länge det styrktes, att examinerade ej kunde erhållas. Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jemtlands län satte i fråga, om ej ålderstillägget borde bestämmas till högre belopp eller åtminstone utgå redan efter 5 års oförvitlig tjenstgöring, hvilket senare förslag förordades äfven af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län vore tveksam, om det föreslagna ålderstillägget å 50 kronor kunde vara för ifrågavarande lärares och lärarinnors å landsbygden anständiga bergning erforderligt, men ansåge, att ett dylikt ålderstillägg kunde vara lämpligt såsom en sporre dels till uthållighet på den erhållna platsen, och dels till bemödande att alltjemt sköta sitt kall lika omsorgsfullt som de första åren. Derför torde enligt bemälda Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande som vilkor för erhållande af ålderstillägg böra föreskrivas

oförvitlig tjenstgöring under hela den tid, läraren eller lärarinnan tjenstgjorde.

Domkapitlet i Lund förordade motionärens förslag, men med det tillägg, att för de lärare och lärarinnor, som icke förvärfvat sådan kompetens till sina befattningar, som för närvarande vore föreskrifven såsom vilkor för att skoldistrikt finge till sådan lärares eller lärarinnas aflöning uppbära af statsmedel ett belopp af 200 kronor, minimilönen bestämdes till 250 kronor med rätt för vederbörande att icke dess mindre efter tio års tjenstgöring få den höjd till 300 kronor. Derjemte satte domkapitlet i fråga, huruvida icke till förebyggande af den nog stora rörligheten inom lärarepersonalen såsom vilkor för erhållande af ålderstillägg efter tio års tjenstgöring borde stadgas, att vederbörande lärare eller lärarinna skulle af de tio åren hafva tjenstgjort åtminstone fem vid skola inom samma skoldistrikt.

Sedan domkapitlet i Vexjö förordat den föreslagna löneregleringen, hemställde domkapitlet icke blott, att skoldistriktet måtte bibehållas vid sin nu innehafvande rätt att uppbära statsbidrag för aflönande af de lärare och lärarinnor, som vid tiden för nya löneregleringen redan vore i tjenst anställda med lön icke uppgående till 300 kronor, utan äfven att dessa lärare och lärarinnor jemväl måtte komma i åtnjutande af dels lön till belopp af 300 kronor, dels de naturaförmåner och det ålderstillägg, hvarom Riksdagens skrifvelse handlade, derest de företedde bevis af vederbörande folkskoleinspektör om duglighet, jemförlig med deras, hvilka aflagt prof enligt nådiga kungörelsen den 5 juni 1885.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vexjö län tillstyrkte, att det väckta löneregleringsförslaget måtte blifva genomfördt, men uttalade dervid som sin åsigt, att den ifrågasatta löneförbättringen borde tillgodokomma äfven icke examinerade lärare och lärarinnor, som för närvarande innehade anställning vid skolorna eller framdeles komme att vid dem anställas af den anledning, att examinerade lärare eller lärarinnor ej kunde erhållas.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Upsala län hölle före, att det ifrågasatta ålderdomstillägget borde -- om möjligt -- komma lärare och lärarinnor till godo efter fem års tjenstgöring, och att i synnerhet lärare och lärarinnor vid mindre folkskolor vore förtjenta af denna förmån.

Domkapitlet i Linköping uttalade som sin mening, att lärare och lärarinnor vid mindre folkskolor, af hvilka fordrades mera arbete och större skicklighet än af småskolans lärarepersonal, borde i lön erhålla, förutom bostad jemte vedbrand, minst 400 kronor, hvaraf skoldistriktet borde betala en tredjedel.

Domkapitlet i Strengnäs ansåge, att lärare och lärarinnor vid mindre folkskolor, hvilkas tjenstgöring öfverstege lärares och lärarinnors i småskolan med fyra à sex timmar i veckan, borde tillerkännas i kontant lön minst 350 kronor. I öfrigt hade domkapitlet intet att erinra mot det framställda förslaget till lönereglering.

Domkapitlet i Hernösand hemställde, att för Riksdagen måtte framläggas förslag:

1) att biträdande lärare och lärarinna vid folkskola, hvilken undergått godkänd afgangsexamen från ett folkskolelärare- eller lärarinneseminarium, finge åtnjuta minimilönen för folkskolelärare;

2) att biträdande lärare och lärarinnor vid folkskola, hvilka genomgått en tvåårig kurs vid ett statens eller af landsting underhållet seminarium, äfvensom lärare och lärarinnor vid mindre folkskolor, hvilka genomgått nämnda kurs, måtte erhålla en årlig kontant aflöning af 400 kronor;

3) att biträdande lärare och lärarinnor vid mindre folkskolor, hvilka icke genomgått omförmälda tvååriga kurs, samt alla lärare och lärarinnor vid småskolor måtte bekomma en kontant årlig aflöning af minst 300 kronor;

4) att alla i mom. 2 och 3 upptagna lärare och lärarinnor måtte erhålla dels husrum och vedbrand eller ersättning därför med 75 kronor för år, dels efter tio års oförvitlig tjenstgöring ett ålderstillägg af 50 kronor; samt

5) att ofvan berörda kontanta aflöningsbelopp 400 och 300 kronor äfvensom ålderstillägget måtte utgå till två tredjedelar af staten och till en tredjedel af skoldistriktet, hvaremot husrum och vedbrand eller ersättning därför måtte bekostas af skoldistriktet ensamt.

Departementschefen anförde härefter: I likhet med Riksdagen ansåge, såsom af det anförda framginge, de myndigheter, från hvilka utlåtanden blifvit infordrade, att de skäl, som motionären anført till stöd för sitt förslag, tydligt ådagalade önskvärdheten af en reglering och förbättring af löneförmånerna för ifrågavarande lärare och lärarinnor. Endast Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län vore tveksam, om det föreslagna ålderstillägget å femtio kronor vore för deras anständiga bergning erforderligt på landsbygden. Äfven om det å ena sidan måste medgifvas, att de lärare, hvarom nu vore fråga, kunde med åtnjutande af nuvarande löneförmåner draga sig fram, om de iakttog stor sparsamhet och underkastade sig ett äfven för deras ställning indraget lif, syntes det departementschefen dock å andra sidan icke obilligt,

om de erhöle så stor tillökning i sina inkomster, att det för dem blefve möjligt att för ålderns dagar spara något och derigenom erhålla ett väl behöfligt tillskott till det ålderdomsunderstöd, hvartill de i öfrigt vore berättigade. I förhållande såväl till de kostnader, de hade måst underkasta sig för att vinna behörighet till sina befattningar, som till det viktiga och mödosamma arbete, som ålåge dem, torde de med allt skäl kunna räknas bland de lågt aflönade, äfven om de erhöle den löneförbättring, som nu blifvit föreslagen. Emellertid tillstyrkte äfven Kongl. Maj:ts befallningshafvande i sistnämnda län ett ålderstillägg åt de i motionen omförmälda lärare, fastän Kongl. Maj:ts befallningshafvande ville betrakta denna löneförbättring såsom en sporre till ett ihärdigt och omsorgsfullt arbete. Äfven från denna sistberörda synpunkt syntes jemväl ålderstillägget berättigadt. Som ett vilkor för erhållandet af ålderstillägget borde, enligt samma Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande, föreskrifvas oförvitlig tienstgöring under hela den tid, som lärarne skött sina befattningar. Det förefölle dock alltför hårdt och obilligt att för all framtid taga från läraren hopp om och rätt till ålderstillägg, därför att han af en eller annan anledning fått anmärkning för ett fel, som ej betraktades så stort, att han därför ansåges olämplig att fortfarande användas i skolans tienst, och som kanske ej vidare förnyades.

Det hade ock blifvit satt i fråga, om icke till förebyggande af den nog stora rörligheten inom lärarepersonalen såsom vilkor för erhållande af ålderstillägg efter tio års tienstgöring borde stadgas, att vederbörande lärare skulle af de tio åren hafva tienstgjort åtminstone fem vid skola inom samma skoldistrikt. Att täta ombyten af lärare inverkade menligt på skolan, kunde ej förnekas. Det förekomme dock departementschefen, som om det föreslagna stadgandet ej vore rätta medlet till förebyggande af ofta upprepade vexlingar af lärare. Stadgades det nemligen, att lärare för att blifva berättigad till ålderstillägg skulle tienstgöra tio år och af dessa fem år vid skola inom samma skoldistrikt, kunde lätt inträffa, att en lärare nödgades tienstgöra mer än tio år, innan han blefve berättigad till erhållande af ålderstillägg. Det berodde ju icke alltid på läraren sjelf, om han finge stanna qvar vid en skola. Denna kunde indragas eller förändras och läraren i följd deraf blifva nödsakad att lemna sin befattning. Äfven af annau anledning kunde läraren blifva tvungen lemna sin tienst inom ett skoldistrikt, innan han tienstgjort derstädes under fem år. Dessutom skulle genom nämnda stadgande en lärare kunna komma i den ställning, att han nödgades afstå från att söka en befattning, som vore honom synnerligen eftersträfvansvärd, i händelse

han ej föredroge att tjenstgöra mer än tio år, innan han blefve berättigad att erhålla ålderstillägg.

Den förändring i motionärens förslag, att ålderstillägget skulle komma vederbörande lärare till godo redan efter fem års tjenstgöring, hade blifvit föreslagen. Departementschefen ansåge dock förslaget att föreskrifva tio år som vilkor för rätt till ålderstillägg välbetänkt. Många af dem, som utbildats för och erhållit sådana lärarebefattningar, hvarom här vore fråga, utbytte nemligen lärareverksamheten mot andra syssel-sättningar. I synnerhet under de första tio tjänståren torde ett dylikt ombyte af verksamhet ega rum. Under sådant förhållande syntes det icke förenadt med klok hushållning att medgifva rätt till ålderstillägg redan efter fem år. Man borde i den längre tjenstgöringen hafva åtminstone något större garanti för att den, som erhöle ålderstillägg, komme att fortfarande egna sina krafter åt skolans tjenst.

Föreslaget hade ock blifvit, att biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolan äfvensom lärare och lärarinnor vid mindre folkskolan skulle få större lön än lärare och lärarinnor vid småskolan. Såsom skäl härför hade blifvit anfördt, att af de två första grupperna af lärare fordrades mera arbete och större skicklighet än af småskolans lärarepersonal. Häremot erinrades, att hittills hade alla extra ordinarie folkskolelärare, liksom ock alla ordinarie lärare vid folkskolan, varit berättigade till samma i lag stadgade minimilön, oberoende af beskaffenheten utaf den befatning, de innehåft. Så hade samma minimilön varit stadgad för läraren i den flyttande folkskolan som för läraren i den fasta; och läraren i folkskolan på landsbygden hade haft samma lagstadgade minimilön som folkskoleläraren i staden. Likaledes hade lika stor minimilön varit stadgad för alla lärare, som aflagt småskolelärarexamen, vare sig att de varit anställda vid småskola, vid mindre folkskola eller som biträdande lärare vid folkskola. Samma grundsats borde äfven hädanefter tillämpas. Då samma behörighet kräfdes af läraren vid småskolan och af läraren vid mindre folkskolan, torde således lika stor minimilön böra i lag bestämmas för båda dessa grupper af lärare, och detta så mycket hellre, som det vore att befara, att man genom att stadga större löner för läraren i mindre folkskolan än för läraren i småskolan mången gång skulle göra mindre folkskolan, som endast vid undantagsförhållanden finge upprättas, och som hade en mer provisorisk karakter, fastare, än önskligt och behöfligt vore. Ville ett skoldistrikt genom större löneförmåner, än lag stadgade, söka förskaffa sig eller qvarhålla mera framstående lärare vid sina mindre folkskolor, torde detta fortfarande som hittills böra vara skoldistriktets ensak.

Åsigten att i lag borde stadgas, att biträdande lärare och lärarinna vid folkskola, hvilka aflagt folkskolelärareexamen, borde ega rätt att uppbära den för folkskolelärare bestämda minimilönen, kunde departementschefen ej biträda, då ett dylikt stadgande syntes honom alldeles öfverflödigt. Mycket undantagsvis torde nemligen förekomma, att en examinerad folkskolelärare anställdes som biträdande lärare vid folkskola. Då den tid, som åtginge för att kunna taga folkskolelärareexamen, vore så lång, det arbete, som derpå måste nedläggas, så allvarligt, och de kostnader, som beredelsen till denna examen medförde, så stora, att den, som aflagt godkänd folkskolelärareexamen, med all rätt kunde, när han anställdes vid folkskola i egenskap af extra lärare, göra anspråk på alla de löneförmåner, lag tillförsäkrade folkskoleläraren som extra ordinarie lärare, i det fall att skoldistriktet till hans aflönande ville hafva bidrag af allmänna medel, skulle säkerligen icke ett skolråd i allmänhet kunna förmå en dugande sådan att mottaga en anställning, som ej tillförsäkrade honom åtminstone de förmåner, hvar till en extra ordinarie lärare vore berättigad.

Departementschefen kunde ej heller förorda den meningen, att biträdande lärare och lärarinna vid folkskola äfvensom lärare och lärarinna vid mindre folkskola, hvilka genomgått en tvåårig seminariekurs, borde vara berättigade till större minimilön än de, som genomgått endast en ettårig. För att bereda tillfälle åt dem, som ville ingå i skolans tjänst, att förskaffa sig den behörighet, hvarom här vore fråga, hade nemligen på några orter anordnats seminarier med ettårig lärokurs, på andra dylika läroanstalter, beräknade att genomgås på ett och ett halft år, och på andra ändtligen tvååriga läroverk med samma uppgift. Men detta förhållande torde ej vara tillräcklig grund för bestämmande af olika löner för de ifrågavarande lärarne, allt eftersom de genomgått en läroanstalt med kortare eller längre lärotid. Äfven i detta fall borde vid bestämmande af lönebeloppen de stadgade behörighetsfordringarna vara afgörande. Då dessa vore desamma antingen de inhemtats i läroanstalt med ettårig lärokurs eller i läroanstalt med längre lärotid, torde lärarne böra erhålla lika stor minimilön, vare sig att de genomgått ettårigt eller tvåårigt läroverk, och detta så mycket hellre, som, enligt hvad erfarenheten vitsordat, den föreskrifna lärokursen kunde på fullt tillfredsställande sätt inhenitas i ettårig läroanstalt, om denna finge mottaga jemförelsevis väl förberedda elever, och om den för öfrigt arbetade under gynsamma förhållanden.

Med dem, som ansåge, att oexaminerad lärares minimilön borde bestämmas till 250 kronor med rätt för vederbörande att efter tio års

tjenstgöring erhålla 300 kronor, kunde departementschefen blott så tillvida förena sig, att han ansåge, att minimilönen borde bestämmas till 250 kronor. Deremot ansåge han sig icke kunna förorda, att ifrågasvarande lärare jemväl finge rätt till ålderstillägg. Det förekomme nemligen departementschefen, som om den oexaminerade läraren i förhållande till den examinerade finge en fullt afpassad löneförbättring, om han utom 250 kronor i årlig lön erhöle bostad jemte vedbrand eller ersättning därför. Ville man komma derhän, att endast examinerade lärare anställdes vid småskolan och mindre folkskolan, borde man göra skilnaden mellan de oexaminerade och examinerade lärarnes löner så stor, att deruti låge en maning för dem, som vilie ingå i skolans tjänst, att underkasta sig de omkostnader och det arbete, som kräfdes för att vinna den behörighet, som berättigade till erhållande af den högre lönen.

Ej heller kunde departementschefen förena sig med dem, som förmenade, att vid tiden för den nya löneregleringen redan anstälde lärare, hvilkas lön icke uppginge till 250 kronor, skulle komma i åtnjutande af dels lön till belopp af 300 kronor, dels ock ålderstillägg och de naturaförmåner, hvarom Riksdagens skrifvelse handlade, derest nämnde lärare företedde bevis af vederbörande folkskoleinspektör om duglighet jemförlig med deras, hvilka aflagt prof enligt nådiga kungörelsen den 5 juni 1885. Det syntes nemligen vara hvarken rättvist eller billigt, att de, som icke behöft vidkännas de kostnader och det arbete, som förvärfvandet af föreskrifven behörighet medförde, skulle erhålla samma löneförmåner som de, hvilka för nämnda ändamål fått uppföra både tid, krafter och penningar. Om de oexaminerade lärare, som blifvit anstälde före tiden för den nya löneregleringens inträdande i kraft, kunde, derigenom att vederbörande inspektor intygade, att de med hänsyn till duglighet vore jemförliga med dem, som före anställningen vid skolan aflagt föreskrifna behörighetsprof, blifva berättigade till samma löneförmåner som dessa senare, så fordrade dessutom följdriktigheten, att oexaminerade lärare, som anställdes, sedan den nya löneregleringen begynt tillämpas, skulle få samma förmån. Men genom ett dylikt stadgande skulle man, såsom förut framhållits, motverka sträfvandet att komma derhän, att endast examinerade lärare behöfde anställas vid skolorna.

Departementschefen ansåge sig ej heller kunna tillstyrka införandet af en sådan föreskrift, att oexaminerade lärare skulle få användas endast i det fall och så länge det styrkts, att examinerade ej kunde erhållas, ty förutom det, att det i ett visst fall kunde vara svårt att afgöra, om examinerade lärare kunnat anskaffas eller icke, skulle det mån-

gen gång kunna blifva både för läraren hårdt och för skolan menligt, om en dugande oexaminerad lärare skulle t. ex. midt i terminen skiljas från skolan så snart en examinerad möjligen kunde erhållas.

Slutligen hade ock förordats, att det ifrågasatta ålderstillägget skulle utgå endast af statsmedel. Såsom skäl härför hade man anført, att skoldistriktet finge ökade utgifter för skolväsendet genom den föreslagna skyldigheten att tillhandahålla lärare bostad jemte vedbrand, samt att skolråden, om distriktet skulle betala en del af ålderstillägget, kunde finna lämpligt att utbyta äldre lärare mot yngre. Då flertalet lärare vid små- och folkskolor redan nu hade bostad jemte vedbrand, åtminstone under den tid skolorna vore i verksamhet, komme, om den föreslagna löneregleringen vunne Riksdagens bifall, de flesta skoldistrikts ökade utgifter för skolväsendet hufvudsakligen att belöpa sig till en tredjedel af det ifrågasatta ålderstillägget. Dock vore härvid att märka, att många skoldistrikt redan nu aflönade lärare vid småskolor och mindre folkskolor med ett belopp, som öfverstege 300 kronor. Den ökning i utgifter för skolväsendet, som skoldistriktet möjligen skulle få vidkännas, om det föreliggande förslaget godkändes, vore sålunda ej så betydande, att den borde föranleda en förändring i nu gällande grundsats beträffande fördelningen emellan stat och kommun af kostnaderna för skolväsendet.

Den erfarenhet, man hade af skolrådets sätt att vårda skolan och att behandla de vid henne anstälde lärare, gäfvade ej heller någon anledning till fruktan, att de för att slippa betala en tredjedel af ålderstillägget skulle utbyta äldre lärare mot yngre.

Beträffande storleken af ersättningsbeloppet för bostad jemte vedbrand hade de flesta af de myndigheter, från hvilka utlåtanden blifvit infordrade, i likhet med motionären uttalat sig för ett belopp af 50 kronor. Några hade inskränkt sig till yrkande af skälig ersättning. Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands län hade förmenat, att ersättningen borde utgå med 60 kronor årligen. Då läraren borde hafva bostad jemte vedbrand ej endast under lästerminerna utan under hela kalenderåret, så skulle det senast nämnda beloppet ej kunna anses för högt. I kongl. kungörelsen den 1 juni 1894 angående aflönande i vissa fall af vikarie för sjuk lärare beräknades värdet af bostad jemte vedbrand under 8 månader till 50 kronor. Efter samma beräkningsgrund skulle ersättning för bostad och vedbrand under hela kalenderåret uppgå till 75 kronor. Detta belopp skulle sålunda kunna anses vara en skälig ersättning för bostad och vedbrand; men, då såväl motionären som de flesta af de hörda myndigheterna uttalat sig för ett belopp af

50 kronor, ansåge departementschefen det vara lämpligast att stanna vid detta belopp, helst som det i allmänhet torde blifva de fattigare församlingarna, som i stället för bostad och vedbrand komme att lemna ersättning därför.

För närvarande erhöle skoldistrikt, som aflönade sådan lärare eller lärarinna, som här vore i fråga, med 200 kronor för åtta månaders undervisning, i statsbidrag till hans eller hennes aflönande ett belopp af 133 kronor 33 öre; höjde skoldistriktet lönen till 250 kronor, utginge statsbidraget med 166 kronor 67 öre; ökade distriktet lönen till 300 kronor, hade det rätt att af allmänna medel erhålla 200 kronor, dock mot vilkor, att läraren eller lärarinnan egde vissa föreskrifna kunskaper, och att han eller hon undergått de prof, som vore föreskrifna för utrönandet, om han eller hon verkligen inhemtat de stadgade kunskaperna.

Uppenbart torde det enligt föredragandens åsigt vara, att 200 kronor vore en under alla förhållanden otillräcklig aflöning för de lärare och lärarinnor, hvarom här vore fråga. Det syntes departementschefen, att en oexaminerad lärare eller lärarinna borde i lön för åtta månaders undervisning erhålla minst 250 kronor jemte bostad och vedbrand, samt att en examinerad lärare eller lärarinna borde för undervisning under lika lång tid i lön uppbära förutom nämnda naturaförmåner minst 300 kronor med rätt till ålderstillägg af 50 kronor årligen efter tio års oförvitlig tjenstgöring. Detta ålderstillägg borde komma till godo äfven de examinerade lärare eller lärarinnor, som den 1 januari 1898, då den nya ordningen skulle träda i verket, hade tjenstgjort oförvitligt tio år eller derutöfver, samt derefter alla lärare och lärarinnor, som i öfrigt vore berättigade till ålderstillägg, så snart de oförvitligt tjenstgjort den i detta hänseende föreskrifna tid.

Af de kontanta lönebeloppen borde fortfarande såsom hittills två tredjedelar utgå af statsmedel.

Kungörelsen den 5 juni 1885 angående lönetillskott af allmänna medel för lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor samt kungörelsen den 11 juli 1887 om tillägg till nämnda kungörelse innehölle icke endast stadganden om lönetillskottets storlek och om vilkoren i allmänhet för rätten att erhålla dem, utan äfven detaljerade föreskrifter rörande dels omfånget af de kunskaper, som lärare eller lärarinna i småskola m. fl. borde ega, för att skoldistrikt, som anställde honom eller henne vid någon sin skola, skulle hafva rätt till ett lönetillskott af 200 kronor, och dels sättet för den offentliga pröfning, hvarvid läraren eller lärarinnan skulle ådagalägga, att han eller hon inhemtat det föreskrifna

kunskapsmättet. Det förekomme dock departementschefen, som om det vore lämpligare, att nämnda föreskrifter rörande såväl kunskapernas omfång som sättet för den offentliga pröfningen intoges i en särskild författning.

På grund häraf hade utarbetats förslag till stadga angående pröfning vid något under offentlig kontroll stående seminarium för anställning som lärare (lärarinna) vid småskola och mindre folkskola eller såsom biträdande lärare (lärarinna) vid folkskola, och hemstälde nu departementschefen, att Kongl. Maj:t med godkännande deraf täcktes låta detta förslag till stadga i omnämnda ämne komma till Riksdagens kännedom och dervid tillkännagifva, att Kongl. Maj:t vore sinnad att utfärda ifrågavarande stadga, derest den nya löneregleringen för lärare och lärarinnor vid småskolor m. fl. blefve genomförd.

Från de särskilda skoldistrikten hade blifvit infordrade uppgifter rörande ifrågavarande lärares och lärarinnors antal, behörighet, tjenstetid och löneförmåner. Af dessa uppgifter framginge, att år 1896 funnits i landet:

biträdande lärare och lärarinnor i folkskolan	365
lärare och lärarinnor i mindre folkskolor	1,558
» » » småskolor	5,814

eller tillsammans 7,737.

Af dessa hade varit examinerade	7,092
» » » » oexaminerade	645

7,737.

I lön hade uppburit: öfver 300 kronor	2,778
300 »	4,260
299—250 kronor	678
249—200 »	21

7,737.

Dessutom hade haft bostad eller ersättning därför	6,757
Vedbrand eller ersättning därför	6,454
Ersättning för öfverläsning	1,148
» » undervisning i slöjd	1,279

Under förutsättning, att de lärare och lärarinnor, som vid insamlandet af ofvan nämnda uppgifter varit i tjenst, stode kvar vid sina befattningar till den 1 januari 1898, komme vid denna tidpunkt 4,038

att hafva tjenstgjort uti 10 år och derutöfver. En och annan af dessa komme visserligen att afgå innan nämnda tid, men antagligt vore, att afgången ej blefve så stor, att den komme att i betydligare grad förändra det ofvan uppgifna antalet.

Af de 4,038 lärare och lärarinnor, som beräknats hafva den 1 januari 1898 tjenstgjort tio år och derutöfver, torde, enligt hvad departementschefen hölle före, omkring 3,720 kunna antagas vara examinerade.

Utginge man från antagandet, dels att lärare eller lärarinna vid småskola eller mindre folkskola, äfvensom biträdande lärare eller lärarinna vid folkskola, erhöle nu föreslagna löneförmåner, och dels att två tredjedelar af det kontanta lönebeloppet borde utgå af statsmedel, skulle statens utgifter för nämnda lärares och lärarinnors aflöning från och med början af 1898 höjas med följande belopp:

för höjande af 54 löner från 250 till 300 kronor	kr.	1,800:—
» 3,720 ålderstillägg à 50 kronor hvardera, i rund summa »		124,000:—
		<hr/>
	eller tillsammans	kr. 125,800:—

Till propositionen hade fogats följande

Förslag

till

stadga angående pröfning vid under offentlig kontroll stående seminarium för anställning såsom lärare vid småskola och mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola.

§ 1.

Angående pröfning af elever vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarier för anställning som lärare vid småskola och mindre folkskola eller som biträdande lärare vid folkskola lände till efterrättelse hvad i § 50 mom. 1 af Vår nådiga stadga för folkskolelärareseminarier i riket den 29 januari 1886 bestämmes.

§ 2.

Pröfning för sådan anställning, som i § 1 sägs, må ock vid af landsting eller vid af skoldistrikt eller enskild person, hvilka dertill erhållit Vårt nådiga tillstånd, anordnad seminarium för bildande af sådana lärare, som i § 1 omförmälas, anställas på följande vilkor och bestämmelser:

a) Seminariet skall vara underkastadt den inspektion, som chefen för Vårt ecklesiastikdepartement kan finna godt föreskrifva.

b) Med seminariet skall vara förenad en småskola, i hvilken eleverna erhålla tillbörlig öfning att undervisa i småskolans samtliga kunskaps- och öfningsämnen.

c) Lärotiden vid seminariet skall utgöra minst åtta kalendermånader, fördelade på två läseterminer.

d) Lärokursen skall omfatta:

Kristendoms-kunskap.

Bibelläsning: ett af evangelierna och särskildt Jesu bergspredikan; biblisk historia efter en kortfattad lärobok och det viktigaste af de bibliska landens geografi; Luthers lilla katekes med den antagna utvecklingen; de psalmverser, som i gällande normalplan äro angifna för småskolan.

Svenska språket.

Färdighet i välläsning och rättskrifning; öfning att uppfatta och återgifva innehållet af lästa stycken; det hufvudsakligaste af form- och satsläran; öfning i språkets skriftliga användande.

Räkning.

Färdighet i de fyra räknesätten i hela tal och bråk med tillämpning på enklare praktiska uppgifter jemte öfning i hufvudräkning.

Historia.

Sveriges historia i kortare öfversigt och de valda berättelser, som enligt gällande normalplan ingå i folkskolekursen.

Geografi.

Sveriges geografi med särskild hänsyn till natur, folk, samfunds- och näringsförhållanden och i anslutning till folkskolans läsebok.

Kort öfversigt af de öfriga europeiska landen och de enklaste grunddragen af de främmande verdensdelarnes geografi.

Naturkunnighet.

Kort framställning af människokroppens byggnad, lifsförrättningar och vård samt kännedom om de mera allmänt förekommande naturföremål, som lämpa sig för åskådningsundervisningen, och om de vanligaste naturföreteelserna.

Pedagogik och metodik.

Småskolans uppgift såsom kristlig uppfostringsanstalt samt dess anordning och historia; grunddragen af den allmänna undervisningsläran; den särskilda undervisningsläran med afseende på de läroämnena, som förekomma i småskolan; den del af gällande normalplan, som rör denna skola.

Välskrifning.

Jemn och redig handstil, färdighet att skriva å svarta tafian de stilar, som användas i småskolan.

Teckning.

Teckning af enklare rät- och krokliniga figurer samt af för småskoleundervisningen lämpliga föremål.

Sång.

Färdighet i lättare tonträffning; koraler och andra för småskolan lämpliga sånger.

Gymnastik.

Pedagogisk gymnastik och fria lekar, företrädesvis sådana, som lämpa sig för småskolorna.

Slöjd (för qvinliga elever).

Stickning, stoppning, lappning, linne- och klädsömnad.

e) Elev skall, för att få undergå ifrågavarande pröfning, hafva uppnått en ålder icke understigande aderton år och — derest han icke kan förete behörigt intyg om väl vitsordad tjenstgöring på eget ansvar under minst 5 år i småskola eller folkskola — icke öfverstigande trettio år.

f) Elev skall, vid pröfningen förete de betyg, som i § 32 mom. 1 a), b) och c) samt mom. 3 uti Vår nådiga stadga för folkskolelärarseminarierna i riket föreskrifvas för inträde vid dessa seminarier.

g) Elev skall för rättighet att undergå denna pröfning hafva deltagit i undervisningen vid seminariet minst två läseterminer, hvaraf den ena omedelbart före pröfningen.

h) Pröfningen skall omfatta alla till lärokursen hörande kunskaps- och öfningsämnen samt derjemte bestå i undervisningsprof, som anställas i den med seminariet förenade öfningsskolan uti alla der förekommande läroämnen.

i) Pröfningen skall förrättas i närvaro af en utaf chefen för Vårt ecklesiastikdepartement förordnad sakkunnig person.

k) Elev, som vid denna pröfning erhållit lägre vitsord än betyget »godkänd» i något kunskapsämne eller i flera än två öfningsämnen eller i undervisningsskicklighet eller som för uppförande icke undfått åtminstone betyget »godt», tilldelas ej afgangsbetyg.

l) Afgångsbetyg utfärdas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de formulär, som äro föreskrifva för afgangsbetyg från folkskolelärarseminarierna, och underskrifvas för att vara gällande af seminariets föreståndare och den af chefen för Vårt ecklesiastikdepartement förordnade sakkunnige; egande denne vägra att underskrifva betyget, om han anser vederbörande elev sakna för lärarekallet erforderliga insigter och färdigheter eller erforderlig undervisningsskicklighet.

§ 3.

Den af chefen för Vårt ecklesiastikdepartement utsedde sakkunnige skall rörande pröfningen inom en månad derefter afgifva berättelse till departementet.

§ 4.

Den i § 2 angifna pröfning må ock kunna anställas vid statens folkskolelärareseminarier, helst vid läsårets slut, under ledning af seminariets inspektor, med sådana lärare, som uppnått tjugu års ålder och som med goda vitsord under minst två år tjenstgjort vid skola, som står under offentlig inspektion; skolande till seminariets rektor stäld ansökan om undergående af denna pröfning vara åtföljd såväl af tjenstgöringsbetyg som ock af de betyg, som i § 32 mom. 1 a), b) och c) samt mom. 3 uti Vår nådiga stadga för folkskolelärareseminarierna i riket föreskrifvas för inträde vid seminarium.

§ 5.

I förevarande stadga afsedd pröfning för anställning såsom lärare vid småskola och mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola må intill den 1 januari 1899 jemväl ega rum på sätt och i den ordning, som föreskrifves i §§ 5 och 6 uti Vår nådiga kungörelse den 5 juni 1885 angående lönetillskott af allmänna medel för lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor.

§ 6.

Hvad i denna stadga finnes föreskrifvet i afseende på lärare skall äfven ega tillämpning på lärarinnor.

Utskottet, som funnit Kongl. Maj:ts förevarande framställning välbetänkt, har ej haft annat att deremot erinra, än att i förslaget till förändrade bestämmelser angående lönetillskott af allmänna medel för lärare och lärarinnor vid folkskolor *dels* orden: »samt till aflönande af hvarje annan vid dylik skola behörigen antagen lärare eller lärarinna», torde böra ändras till: »samt till aflönande af hvarje annan till dylik befattning behörigen antagen lärare eller lärarinna»; *dels ock*, i anslutning till hvad förslaget angående förändrade bestämmelser om ifrågavarande lärares och lärarinnors aflöning innehåller, efter orden: »samt under vilkor att läraren eller lärarinnan meddelar undervisning

i skolan minst åtta månader af året», måtte tillfogas: »eller den kortare tid, under hvilken undervisning i den skola, hvori han eller hon är anställd, på grund af Kongl. Maj:ts särskilda medgifvande, årligen meddelas».

Det bifogade förslaget till stadga har af utskottet granskats, utan att gifva anledning till någon anmärkning.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må:

dels godkänna följande förändrade bestämmelser angående aflöning åt examinerad lärare och lärarinna vid småskola och mindre folkskola samt för examinerad biträdande lärare och lärarinna vid folkskola, nemligen:

Lärare eller lärarinna, som, efter att hafva i stadgad ordning vid vederbörligt seminarium eller, enligt § 6 i kongl. kungörelsen angående lönetillskott af allmänna medel för lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor den 5 juni 1885, inför folkskoleinspektör undergått pröfning för anställning vid småskola, vid mindre folkskola eller vid folkskola i egenskap af biträdande lärare eller lärarinna, blifvit behörigen antagen till lärare eller lärarinna vid någon af förenämnda skolor, skall i lön för åtta månaders undervisning åtnjuta minst trehundra kronor. Har läraren eller lärarinnan efter sålunda undergången pröfning oförvilligt tjenstgjort vid någon eller några af här omförmälda skolor under sammanlagdt tio tjenstår, infallande före eller efter dessa bestämmelsers trädande i tillämpning, skall han eller hon för åtta månaders undervisning i lön erhålla minst trehundrafemtio kronor, räknadt från och med början af kalenderåret närmast efter det, hvarunder det tionde tjenståret utgått.

Tjenstår räknas såsom fullt, derest läraren eller lärarinnan derunder tjenstgjort 8 månader, eller $34\frac{1}{2}$ veckor. Med de år, under hvilka läraren eller lärarinnan möjligen undervisat kortare tid, verkställes en sammanläggning och reduktion, med beräkning af 8 månader på hvarje år; dock må för lärare eller lärarinna, till hvars aflönande tillskott af allmänna medel på grund af Kongl.

Maj:ts särskilda medgifvande åtnjutits såsom för full tjänstgöring, oaktadt den årliga undervisningstiden understiger 8 månader, tjänstårets längd beräknas i enlighet med den för nämnda lönetillskotts åtnjutande fastställda årliga undervisningstiden.

I lärares eller lärarinnas tjänstetid inräknas äfven den del af läsåret, hvarunder jemlikt § 43 mom. 1 i gällande folkskolestadga undervisningen i skolan varit instäld.

Sådan lärare eller lärarinna, hvarom här är fråga, skall skoldistriktet förse med tjenlig, i skolan eller nära denna belägen, bostad jemte nödig vedbrand eller ock, der hinder eller svårighet härför möta, lemna honom eller henne i ersättning derför minst femtio kronor för år;

dels besluta följande förändrade bestämmelser angående lönetillskott af allmänna medel för lärare och lärarinnor vid folkskolor, nemligen:

Till aflönande af lärare eller lärarinna, som, efter att hafva i stadgad ordning vid vederbörligt seminarium eller enligt § 6 i kongl. kungörelsen angående lönetillskott af allmänna medel för lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor den 5 juni 1885, inför folkskoleinspektör undergått pröfning för anställning vid småskola, vid mindre folkskola eller vid folkskola i egenkap af biträdande lärare eller lärarinna, blifvit behörigen antagen till lärare eller lärarinna vid någon af förenämnda skolor och som i årlig lön åtnjuta, utom föreskrifna förmåner af husrum och vedbrand eller stadgad ersättning derför, minst trehundra kronor, samt till aflönande af hvarje annan till dylik befattning behörigen antagen lärare eller lärarinna, som i årlig lön erhåller, förutom nämnda naturaförmåner eller ersättning derför, minst tvåhundrafemtio kronor, eger skoldistrikt under vilkor, att småskolan motsvarar sådan skolas ändamål att meddela förberedande undervisning, att mindre folkskolan är inrättad under sådana förhållanden, som enligt gällande folkskolestadga göra densamma berättigad, och, beträffande folkskolan, att denna ej lider men deraf, att biträdande lärare eller lärarinna i stället för examinerad folkskolelärare eller folkskolelärarinna dervid är

anställd, samt under vilkor att läraren eller lärarinnan meddelar undervisning i skolan minst åtta månader af året eller den kortare tid, under hvilken undervisning i den skola, hvari han eller hon är anställd, på grund af Kongl. Maj:ts särskilda medgifvande årligen meddelas, att af statsmedel bekomma ett årligt bidrag i förra fallet af tvåhundra kronor och i senare fallet af etthundra-sextiosex kronor sexttiosju öre.

Derest lärare eller lärarinna, som undergått sådan pröfning hvarom ofvan nämnts, oförvåligt tjenstgjort under sammanlagdt tio tjenstår, och lönen till honom eller henne således utgår för åtta månaders undervisning med minst trehundrafemtio kronor jemte de i lag bestämda naturaförmåner eller ersättning derför, eger skoldistriktet att erhålla statsbidrag med tvåhunderttrettio tre kronor trettio tre öre;

samt dels för genomförandet af den nu ifrågasatta löneregleringen höja det under rikstatens åttonde hufvudtitel uppförda anslag: lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor, från och med år 1898 med 125,000 kronor, eller sålunda till 4,300,000 kronor.

Stockholm den 11 mars 1897.

På det sammansatta utskottets vägnar:

GOTTFRID BILLING.

Herrar *N. Fosser*, *C. F. Pettersson* och *O. W. Redelius* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ofvanstående beslut.
